

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izmislj nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrske dežele za vsa leta 26 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vsa leta 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vsa leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbe brez istodobne vplačilne naročnine se ne osira. — Za oznanila se plačuje od peterostopne peti-vrate po 12 h, če se oznanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnštvo pa v pritličju. — Upravnštvo naj se blagovito pošilja naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 25.

Volilna reforma.

Ustavni odsek je predložil deželnemu zboru naslednje poročilo o samostojnem predlogu poslancev dr. Šusteršiča in sodrugov glede spremembe deželnega reda in volilnega reda za deželni zbor kranjski:

Poslanci dr. Šusteršič in sodrugi so samostojno predlagali, da se ima deželni red in deželnega zbora volilni red za vojvodino Kranjsko spremeniti v smislu pomnožitve kmetskih mandatov in razširjenja volilne pravice na vse sloje prebivalstva.

Odsek ni bil v položaju, izdelati dotična zakonska načrta ter ju še sedaj predložiti zbornici. Naj se vrši sprememba deželnega reda in volilnega reda do te ali one meje, vsikdar bo treba vestno v pretres vzeti celi kompleks vprašanj, ki so v zvezi s stavljnim predlogom. Pri tem se bode baviti z obširnimi statističnim materialom in tudi z razmerami drugih kronovin, kjer se je v zadnjih časih volilna reforma že dognala.

Radi tega bil je odsek mnenja, da se zadeva nasvetovane spremembe deželnega reda in deželnega volilnega reda ne da drugače rešiti nego s tem, da se predela in raziskavanja prepuste deželni odboru z naročilom, da mu je dotična zakonska načrta zanesljivo predložiti v prihodnjem zasedanju. Vse to pa tembolj, ker je stavljen predlog tako splošen, da niti ne inavaja tistih podrobnosti, koje so imeli predlagatelji v mislih.

Glede kmetskih občin ne kaže pomnožiti števila mandatov, ker so v naši kronovini zadostno zastopane ter se bode po dognani volilni reformi število zastopnikov njihovih interesov še itak pomnožilo. Pač pa bi bilo umestno, dosežanje volilne okraje, kjerkoli mogoče, predrugačiti tako, da voli vsak posamezni okraj le enega poslanca. Na drugo stran je odsek mnenja, da naj volilna reforma služi v korist tistim slojem, ki do sedaj še niso imeli nikake volilne pravice. To je v prvi vrsti delavstvu. Zategadelj želi odsek, v četrti kuriji ustanoviti dva volilna okraja, v katerih bo delavstvo prej ali slej lahko prodralo.

Naravno je, da se imajo podati deželni odboru principijalna določila, po katerih se mu bode ravnati pri izdelovanju dotičnih zakonskih načrtov, ker bi drugače deželni odbor dobil nalogo, koje ga glas bi bil preprosten, ravno tako, kakor je presplošen glas nasvetovanega predloga.

Odsek zjedinil se je v tistih principijalnih določilih, koja so razvideti iz končnega odsekovega nasveta. Zbornici dana je sedaj prilika s prejemom tega nasveta zajamčiti omenjena principijalna določila ter s tem obenem tudi zajamčiti preosnovo volilnega reda v smislu razširjenja volilne pravice.

Ustavni odsek predlaga:

Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

Deželni odboru se naroča, da

na podlagi potrebnih statističnih podatkov in vpoštevanje vse tozadevne razmere prouči vprašanje glede izpremembe deželnega reda in deželnega volilnega reda za Kranjsko ter o uspehu svojih pozvedb o nasvetovani pomnožitvi mandatov kurije kmetskih občin, kakor tudi o razširjenju volilne pravice na vse sloje prebivalstva v prihodnjem deželnozbor-

skem zasedanju poroča, ob enem pa tudi predloži primerne zakonske načrte. V teh načrtih so vpoštevatii sledeča načela:

1. Obstoječim volilnim razredom je priklopiti nov splošni volilni razred, v katerem bodo tudi volili širši krogi prebivalstva, ki dozdaj niso imeli volilne pravice;

2. temu novemu volilnemu razredu se priznajo kvečjemu štiri mandati, od katerih pripada:

- a) eden deželniemu stolnemu mestu Ljubljani,
- b) drugi večjim industrijskim krajem, ki se imajo določiti,
- c) zadnja dva mandata pa ostalim delom dežele, ki ne bodo volili pod a) in b);

3. obstoječi volilni okraji kmetskih občin so kolikor mogoče tako izpremeniti, da vsak okraj voli le enega poslanca;

4. za sklepanje o nasvetovanih izpremembah deželnega reda in deželnega volilnega reda je potrebna navzočnost štirih petin vseh članov deželnega zbora in pritrdivet vsaj treh četrtin navzočih;

5. preosnovani deželni red in deželni volilni red stopiti imata v moč zakona po preteku volilne dobe sedanjega deželnega zbora.

V Ljubljani, 13. oktobra 1904.

Dr. vitez Schöppel,
načelnik.

Dr. Ivan Tavčar,
poročevalec.

Kranjski deželni zbor.

VI. seja dne 14. oktobra.

»Slovenčeva« podla, prav rokovnjača obdolžitev, da je dr. Tavčar pozval Žirovec in Poljance v Ljubljano, da z gnili jaci posežejo v debato, je v vseh krogih prebivalstva obudila največje ogorčenje. Vsestransko se je sodilo, da so klerikalni poštenjaki s to trditvijo hoteli vnaprej zvaliti na narodno-napredno stranko to, kar so sami nameravali. Privabili so s tem mnogo radovednega občinstva. Deželni glavar je bil odredil, da se izdajo vstopnice in da bodi samo proti vstopnicam dovoljen vstop na galerijo. Kako se je postopalo pri razdelitvi vstopnic, nam ni znano, konstatiramo pa, da je na stotine spodobnih davkoplačevalcev moralo oditi, ker niso dobili vstopnic, zato pa je bila na galeriji zbrana precejšnja množica takih ljudi kakor še nikdar. Videti je bilo več znanih klerikalnih kričačev, ki so opustili ta dan svoje delo, da prisostvujejo seji deželnega zbora. Ti ljudje gotovo niso prišli iz lastnega nagiba.

Otvorivši sejo je deželni glavar Detela poklical dr. Tavčarja zaradi izraza »lažnjivec« k redu in potem tudi dr. Šusteršiča ter obžaloval dogodke v zadnji seji. Obenem je opozoril galerijo, da je vsako umešavanje v razpravo deželnega zbora prepovedano. V zadnji seji so se namreč nekateri ljudje uprli rediteljema, ki sta po naročilu deželnega glavarja ukazala, da mora občinstvo zapustiti galerijo, in so dotičniki izjavljali, da le gredo, če jih odpravi policija.

Strel v kazino.

Posl. Hribar in tovariši so podali naslednjo interpelacijo na deželni zbor:

Kranjski uradni list »Laibacher Zeitung« objavil je v svoji 231. številki dne 10. t. m. pod naslovom »Der viel umstrittene Schuss vom 24. Mai 1904« neko oficiozno pojasnilo, iz katerega bi imelo slediti, da so: ta list, potem uradna korespondenčna pisarna in pa c. kr. ministrski predsednik bili popolnoma opravičeni poročati, oziroma izjavljati, da se je dne 24. maja t. l. enkrat ustrelilo v kazinsko kavarano v Ljubljani. To opravičenost izvaja omenjeno pojasnilo iz dopisa c. kr. državnega pravdnštva na c. kr. deželno predsedstvo z dne 10. junija t. l., v katerem je rečeno, da »auch nach dem gegenwärtigen Stande der Untersuchung grundhaltig wohl nicht gezweifelt werden kann, dass zum mindesten ein Schuss gegen das Casinokafé abgefeuert wurde«.

Z navedenim oficioznim pojasnilom se je dolejš še ne dokazana trditve, da se je dne 24. maja t. l. v kazinsko kavarano streljalo, uradno zopet ponovila ter dalo nemškonalnim listom povoda, da jo vnovič izrabljajo v svoje, slovenskemu narodu vsekakor sovražne namene. Iz citovanega pojasnila je pa tudi vidno, da je c. kr. deželno predsedstvo smatralo c. kr. državno pravdnštvo za poklicano oblast — »die hiesu berufene Behörde« — izrekatii sodbo o tem, ali se je v kazinsko kavarano streljalo ali ne.

Glede na vse to, vprašajo podpisani:

1. Ali smatra Njega Prezvavišenost c. kr. državno pravdnštvo za ono oblast, katere je že v teku preiskave opravičena izrekatii sodbo?

2. Če jo smatra, zakaj se ni, predno je priobčiti dalo v začetku imenovano pojasnilo v 231. številki »Laibacher Zeitung« z dne 10. okt. t. l., sloneče na izjavi c. kr. državnega pravdnštva z dne 10. junija t. l., vnovič obrnila do te oblasti, da mu o stvari poroča na podlagi sedanjega stanja preiskave?

3. Če se je pa preiskava ustavila, ali je Njega Prezvavišenost pripravljena poskrbeti, da se deželni zboru predlože vsi na to zadevo našaajoči se sodnijski spisi?

V Ljubljani, dne 14. okt. 1904.

Stara mera.

Klerikalci so vložili kratko interpelacijo zaradi rabe stare mere in vage.

Odgovori na interpelacije.

Deželni predsednik baron Hein je odgovoril na klerikalno interpelacijo zaradi premetitve občinske pisarne v Seleh Župan je brez dovoljenja občinskega odbora premestil pisarno in okrajno glavarstvo v Kranju je postopalo popolnoma pravilno po veljavnem zakonu. Na interpelacijo zastran orožniških poročil, je deželni predsednik odgovoril, da so orožniki popolnoma korektno postopali. Čočov France je bil žaljen, ker so orožniki v uradnem naznanilu rabili njegovo hišno ime in zato je šel denuncirat.

Strel v kazino.

Tudi na današnjo interpelacijo posl. Hribarja je odgovoril baron Hein: Drž. pravdnštvo ni poklicano izdajati sodbe, pač pa za vlado merodajne izjave. Vlada se mora dostikrat ravnati po izreku izvedencev. Kadar se gre

za sodne zadeve, se obrača vlada do drž. pravdnštva za izjavo, ki je potem merodajna za vlado. Državno pravdnštvo je izdalo svoje mnenje, da je bilo enkrat ustreljeno v kazino. To je bila podlaga za prvi popravek. Zatevala se je tudi druga izjava, ki se je isto tako glasila, ker sem mislil, da je najbolje, če se stvar pusti v miru, nisem objavil te izjave. A miru ni bilo. V drž. zboru, v časopisih, v občinskem odboru ljubljanskem se je o tem govorilo. Nakupičilo se je obrekovanje nad obrekovanje in zato sem moral stvar enkrat razložiti in pojasniti, kako je stališče vlade. Izjava drž. pravdnštva je bila tako precizna, da jaz nimam vzroka misliti, da je drž. pravdnštvo svoje mnenje spremenilo in zato se mi ni zdelo potrebno, da bi se novič obrnil na drž. pravdnštvo. Vlada ni v stanu preskrbeti aktov, ker ima o tem odločiti ministrstvo, a jaz želim, da se dež. zboru predlože akti in da se potem na podlagi teh aktov poroča v zbornici, da bo širša javnost izvedela vso resnico. Jaz ne želim drugega, kot da pride resnica na dan.

Debata o vladni izjavi.

Posl. Hribar je predlagal, naj se o odgovoru barona Heina otvori debata a ta predlog je bil z glasovi Nemcev in klerikalcev odklonjen.

Jaklič tožen.

Dež. glavar je med drugimi naznanil sporočil, da je dež. sodišče prosilo dovoljenja za sodno preganjanje poslanca Jakliča.

Zopet korespondenčni urad.

Zdaj je prišel zopet na vrsto predlog zastran korespondenčnega urada. Vutemeljevanju je rekel dr. Šusteršič, da se klerikalci niso veselili izgeda pred kolodvorom. Pogačnik pravi z vso odločnostjo, da ni nikdar storil take izjave; Pogačnik ve kot oficir, kaj mu je storiti. Očital je našemu listu, da je zamolčal tozadevno izjavo Pogačnikovo v zadnji seji in očital narodnonapredni stranki, da glasuje proti njegovemu predlogu, vzela predlogu praktično ost. Res, da je klerikalna stranka lani predložila enak nujni predlog zastran korespondenčnega urada a narodnonapredna stranka je glasovala proti nujnosti. Poslanec Hribar se mi je v predzadnji seji smilil. Ta inkarnacija slovanstva, ki je z Olimpa vseslovanskega ideala nekdanj metal strele, ta je ukljenjen v sedanjost konstelacijo polit. položaja v zbornici. To je prizor, da bi se ga kamen usmilil. Baron Hein pravi, da ga veseli, če se o tej zadevi razpravlja, a danes in v »Laib. Ztg.« je povedal, da ga ne veseli. Njegovo današnje veselje ni tako iskreno, kot je njegovo sovraštvo do Slovencev. Zadnjič je še govoril, kot bi dvomil, če se je res streljalo v kazino, a ta dvom, ki je bil neko malo zadoščeno, je hitel preklicati. To je dejstvo, da je Hein z vso vladno avtoriteto ponavljal, da se je streljalo v kazino. Baron Hein se je v »Laib. Ztg.« skliceval na dve izjavi drž. pravdnštva, da se je po mnenju drž. pravdnštva ustrelilo v ljubljansko kazino. Kako vrednost ima taka izjava drž. pravdnika? Niti toliko, kot izjava kake privatne osebe, ki se je iz akta informirala, veliko manjšo vrednost kot izjava dež. predsednika. Baron Hein si je izumil čudno teorijo o zvedenih, češ, v tej stvari je njegov izvedenec

drž. pravdnik. Naloga drž. pravdnika je tožiti, iskati hudodelstva in druge pregreške in jih spravljati pred sodišče. Ta naloga prinese, da vsak državni pravdnik le črno vidi in zato je njegovo mnenje brez pomena. Nebrojni so slučajji, da drž. pravdnik propade. Drž. pravdnik je pristranski in zadnja oseba, do katere se sme vlada obrniti, če hoče objektivno resnico vedeti. V tem slučaju so vsi skupaj, dež. vlada, osrednja vlada in drž. pravdnik, vsi skupaj postopali in vse prej kot objektivno. Drž. pravdnik je predložil le 14 zapisnikov o pričah, vseh drugih 100 pa ne. To je škandal. Predložil je izjave prič, ki so rekle, da se je streljalo, izjav prič, ki so rekle, da se ni streljalo, pa ni predložil. Dolžnost vlade je bila prešturirati ves akt in potem stvar pojasniti. Govornik je prečital svojo lani v drž. zboru vloženo interpelacijo v tej zadevi. V ministrstvu so imeli predložene samo zapisnike tistih prič, ki so strel slišale. Dal sem krepke izraz svojemu ogorčenju. Obljubil so, da dobe ves akt in ko so ga dobili, ni ministrstvo nič odgovorilo na mojo interpelacijo. Če deželni predsednik ni prečital celega akt., je to malomarnost, če pa ga je prečital, potem moram preklicati, da je baron Hein postopal bona fide. — Dognano je natančno, kje je domnevani strelec stal. Tam ni bilo le tistih 14 prič, ki so strel slišale nego tudi na stotine ljudstva in uradne osebe, ki bi ga bile morale slišati, a ga niso. Trdi se, da je luknja v šipi in v steni od krogelj. Po izvedenih pa je dognano, da to ni resnično, ker krogla napravi drugačno luknjo, kot je bila v steklu. Tega ne utaji noben državni pravdnik. Tudi krogle se ni dobilo. Človeka, ki bi bil streljal ni, krogle ni, orožja ni, luknja ima drug značaj, a vendar se upa vlada po nalogi enega človeka, državnega pravdnika, priobčiti pronunciamento, da se je streljalo. Vlado je radi tega še veliko strožje soditi, kakor smo jo sodili zadnjič. Vladna izjava v »Laibacher Zeitung« se sklicuje na poročilo mestnega magistrata. Istina je, da je dobilo sodišče od župana Hribarja podpisano ovadbo, v kateri je bilo rečeno, da se je streljalo. Ta ovadba se ni naslanjala na izpovedbo magistratnih organov, nego na informacije od druge strani. Nisem prijatelj župana Hribarja, ali reči moram, on je storil vse korake, da se popravi zmota. Zakaj ne postopa tako baron Hein? Ta ne prekljuje, nego vzdržuje neresnico. — Kar se tiče afere kadetnega gojenca Maliča, je reči: Zakaj naj mi čakamo na sodno obravnavo, ko baron Hein ni čakal nanjo, nego je hitro poslal v svet prefrigano tendenciozno poročilo o dotičnem dogodku in tudi o tozadevnem govoru. Faktum, da je Malič sabljo potegnil in žugal »Kerl, ich stech' dich niedere« in da so šele potem drugi ljudje priskočili in ga podrli — to je poročilo korespondenčnega urada zamolčalo, a nesladke besede Žlindra, ki se je slišala z galerije. Bil je baron Hein pač vesel, da se je našlo nekaj ljudi, ki so klicali Žlindra in ne kakor običajno »Pereat Heine« ali »Abzug Heine«. — V nedeljo teden so nemški turnarji v slovenskih Jesenicah napravili

»Schauturnen«. Zbralo se je nekaj nemških hajlovec. Zakaj hodijo svoje turnarske zmožnosti kazati v slovenske Jesenice? Kranjska obrtna družba spravlja nemške uradnike na Jesenice z namenom, da kraj germanizirajo. Če so morali turnarji priti, čemu so polni »Wacht am Rhein«. Uradniki v Novem mestu so pa v preiskavi, ker so poslali rusko himno. Prihod turnarjev na Jesenice je bila provokacija in »Wacht am Rhein« tudi. Proti temu je občinstvo mirno demonstriralo. Turnarji so začeli kamenje metati, in Slovenci so jih potem tudi metali. A orožniki so se zagнали na Slovence. Par dni pozneje sta šla filozof Pretnar in učitelj Fabinc po cesti. Inženir in rezervni častnik Enders je slabotnega Pretnarja napadel in potolkel. Enders je bil radi tega obsojen na 24 ur zapora. Vlada, »Laib. Zeit.« in korespondenčni urad pa o vsem tem nič ne vedo. Tu se molči, ako pa kak vajeenec pred kazino zavpije pereat, je že vse pokonci. Tega svet pa po mnenju objektivnega barona Heina ne sme izvedeti, da privranci hajlovec pobijajo mirne Slovence na tla. A tudi slovenski potrpežljivosti bo konec in naj se ne čaka, da bodo nastopili težki bataljoni našega kmeta. Če pojdejo stvari v odseku za preiskavo o korespondenčnem uradu pravilno, ne bo uspeha vesel baron Hein. Ta preiskava bo pokazala, da imamo pri vladi poročevalca korespondenčnega urada, ki ne poroča resnice in deželnega predsednika, ki je sovražnik slovenskega naroda.

V formalnem oziru je dr. Šusteršič predlagal, naj se njegov predlog odkaže posebnemu odseku.

Posl. Grasselli je predlagal, ker je odsekov že vse polno, a za take reči tudi obstoji poseben odsek, to je upravni odsek, naj se temu odseku izroči vsa zadeva.

Dr. Šusteršič: Mi se ne udeležujemo sej upravnega odseka. Stvar naj pride v poseben odsek.

Posl. Grasselli je nato umaknil svoj predlog.

Deželni glavar Detela je grajal dr. Šusteršiča, ker je barona Heina imenoval največjega sovražnika slovenskega naroda. Take težke, nedokazane obsodbe (Šusteršič: Saj je dokazana.) so neumestne, kakor tudi grožnja, da bode ljudstvo radi take afere kar v težkih bataljonih nastopilo.

Dr. Šusteršič je pojasnil, da je hotel reči, da pride čas, ko se bode ljudstvo živahneje udeležilo narodnega boja in tedaj pometlo s takim predsednikom, kot ga imamo zdaj.

Nato je bil skoro soglasno sprejet predlog, da se stvar odkaže posebnemu odseku 9 članov.

Prva stvarna točka dnevnega reda.

Posl. dr. Ferjančič je poročal glede dovolitve priklad za cestne namene.

Po § 24. točka 8. zakona z dne 28. julija 1889, dež. zak. št. 17, ima deželni odbor pravico dovoljevati okrajnocestnim odborom doklade od 11% do vrštetih 20%.

Na podlagi tega zakonitega določila se je vsem onim cestnim odborom, kateri so v pokritje svojih proračunjenih potrebščin sklenili višje nego 20% doklade, moglo dovoliti pobiranje tudi le 20% doklad, ker o dovolitvi višjega doklada pristaja po § 23 točka 5 cestnega zakona sklep deželnemu zboru.

Če deželni zbor ne more o pravem času rešiti prošnje cestnih odborov za višje kakor 20% priklade, je to na kvar rednemu vzdrževanju cesta, ker nimajo odbori na razpolago potrebnih sredstev.

Zato je deželni odbor dne 8. sept. 1903, priloga 11 l. 1903, in dne 22. sept. 1904, priloga 49 l. 1903, stavil nasvet, da se ga pooblasti, pri izkazani potrebi tudi dovoliti doklade v onih mejah, kakor jih sme dovoljevati dež. zbor.

Predlogu deželnega odbora za leto 1903, ker je že preteklo, se ne more pritrčiti in je o njem preiti na dnevni red, — pritrjuje se pa predlogu glede l. 1904 in 1905 ter predlaga upravni odsek:

Visoki deželni zbor skleni:

Deželni odbor se pooblašča, da onim okrajnocestnim odborom, kateri so

pravredno dokazali, da z 20% doklado ne morejo izhajati, dovoli za l. 1904 posledobno in za leto 1905 tudi višje, vendar pa 50% ne presegaajoče doklade na vse neposredne davke z dokladami vred, izvemši osebno dohodnino in zaradi predpisa in pobiranja teh doklad potrebno ukrene.

O ravnatkem predlogu za l. 1903 se pa preide na dnevni red.

Dr. Šusteršič seveda ni bil za dovoljen s predlogom. Govoril je o nepostavnosti, o protustavnosti in površnosti, ker mu iz obstrukcijskih namenov ne ugaja, da bi dež. odbor dobil pooblastilo dovoljevati zvišanje priklad za cestne odbore. Zahteval je, da se mora vsak posamezni slučaj predložiti dež. zboru, dasi bi moral vendar vedeti, da je samo klerikalna obstrukcija kriva, da so cestni odbori v največji stiski. Predlagal je torej, naj se stvar vrne dež. odboru.

Demšar je deklamiral dolg govor, ki se ga je bil na pamet naučil. Očital je dež. odboru, da ni nič storil glede vožnje, ki jih je oddal Ceconi, in se je izrekel proti zvišanju doklad.

Dež. glavar Detela je izjavil, da dež. odbor sploh nima pravice se vtikati v zadeve privatnih podjetnikov, tudi ne glede oddaje Ceconijevih voženj.

Pogačnik se je pritoževal, da tuji podjetniki nočejo ničesar plačevati za ceste.

Pakiž pa je nastopil proti Šusteršiču, Pogačniku in Demšarju in je priporočal, naj se sprejme odsekov predlog.

Posl. Pirc je kot član cestnega odbora kranjskega okraja izjavil, da ta odbor Demšarja ni pooblastil, da protestira proti zvišanju. Protestiral je v imenu cestnega odbora, torej naj pove, kdo ga je pooblastil.

Demšar: Jaz sem v imenu volivcev protestiral. (Pirc: V imenu cestnega odbora kranjskega nimate govornosti).

Pirc: Konstatiram, da je Demšar protestiral v imenu našega cestnega odbora ali okraja. (Šusteršič in Schweitzer tulita. Klic z galerije: Demšar — pogorel).

Dr. Ferjančič je opozarjal, da dež. zbor ni še nikdar takih pomislekov izražal. Kdo pa prosi za zvišanje? Cestni odbori! Saj se jim ne nakladajo proti njih volji, saj si jih sami nakladajo. Prošnje prihajajo v različnem času. Dež. zbor se ne more za vsako tako prošnjo sklicati. Ravno zato naj se da dež. odhodu zahtevano pooblastilo. Blejski cestni okraj mora napraviti za 100.000 K cest. Cestni odbor je že danes zadolžen. Upal je, da bodo podjetniki večje doklade plačali. Če se predlog ne sprejme, bodo podjetniki odnesli milijone, ne da bi kak krajcar plačali. Nekateri podjetniki že forsirajo delo, da bi prej odšli in se ognili plačilu za ceste, ker se gre za davke, za katere udeleženci sami prosijo, naj se predlog sprejme.

Predlog dr. Šusteršiča je bil odklonjen in sprejet predlog upravnega odseka.

Nov nujni predlog.

Dr. Krek je predlagal nujno, naj se sklene, da sme dež. odbor sprejemati od vlade samo slovenske dopise.

Utemeljeval je nujnost, je naglašal da predlog ni obstrukcijski, a nujen že z ozirom na zadnje dogodke, ko deželni predsednik baron Hein ni hotel odgovarjati na slovenske interpelacije v slovenskem jeziku in rekel, da ima vlada pravico z dež. odborom dopisovati nemški. Sploh ima dež. predsednik navado v zbornici govoriti nemški. Govornik je pregledal stenografske zapise zadnjih let in se je prepričal, da je baron Hein v zbornici večinoma se posluževal nemškega jezika in samo v redkih slučajih slovenski in še to samo deloma. (Cujte, Cujte!)

Dež. predsednik je sicer rekel, da se pri odgovorih poslužuje raje svojega materinega jezika, ker se v svojem materinem jeziku lažje brani in izraža. Govornik mu ne šteje v zlo, ako se poslužuje svojega materinega jezika, vendar pa se ga ne

sme posluževati ostentativno v zbornici slovenske dežele z namenom, da bi šlil narodno čuvstvo slovenskih poslancev. To pa je deželni predsednik storil opetovano. Tudi dež. odboru, prvi avtonomni slovenski oblasti v deželi dopisuje deželna vlada v nemškem jeziku. To je škandal, krivica in škoda. Temu se mora odpomoči. Sklicuje se pri tem na razne izjave dr. Tavčarja pri prejšnjih zasedanjih. Zbornica mora skleniti, da se tako neštevno postopanje v bodoče dež. vlade prepreči.

Dolžnost dež. zbora je, da pazi, da se pri dež. vladi ne kršijo pravice narodove. Treba je ščititi one faktorje, ki dajejo zakone, ne pa onih, ki imajo dolžnost izvajati zakone. Živimo v časih absolutizma, ki se zlasti javlja pri dež. vladah, kjer nastopajo dež. predsedniki kakor avtokrati. Najboljši primer za to je baš deželni predsednik kranjski.

Končuje svoj govor, je prosil, da se nujnost sprejme.

Baron Hein je dejal, da mora deželni odbor kot urad sprejemati dopise itd. v slovenskem in nemškem jeziku. Ravno tako postopa deželna vlada. Po zakonu sta slovenščina in nemščina enakovrni v deželi in tudi v deželnem zboru. Če bi tako ne bilo, bi nastale razmere, kakor so bile na Tirolskem, kjer se je vsaka izgovorjena beseda morala raztolmačiti v drugem jeziku. Ako pa se postavimo na stališče sile, potem je konec temeljnih zakonov (Šusteršič: Kako se pa dela v italijanskem dež. zboru!) potem bo veljal samo jezik najštevilnejšega naroda in bodo drugi brezpravi. Stenografski zapisniki kažejo, da sem mnogokrat in mnogokrat slovensko govoril in se mi ne more očitati preziranja slovenskega jezika. V 12 letih, kar zastopam vlado, sem na vsako interpelacijo slovensko odgovoril, sicer pa je za sprejetje Krekovega predloga potreba deželnega zakona.

Dr. Krek je ugovarjal, da bi tendenca njegovega predloga bila naperjena proti ravnopravnosti. Nemščina gospodari pri vladi in tudi tu po vladnem zastopniku, med tem ko hoče predlog enakopravnost. Novega deželnega zakona ni treba, deželni odbor mora delati po naročilu deželnega zbora.

Dr. Schweitzer je predlagal poimensko glasovanje.

Ko je prvi slovenski naprednjak Arko glasoval z da, so zašli klerikalci viharac ploskati, istotako, ko je glasoval Božič. (Dr. Ferjančič: Saj bomo še drugi glasovali z da!) Za predlog so glasovali vsi slovenski poslanci, proti pa nemški.

Predlog se odkaže tistemu odseku, ki dobi v presojo Šusteršičev predlog zastran korespondenčnega urada.

Demonstracija.

Čim je bil sprejet tudi predlog zastran odseka, ki naj poroča o nasvetu dr. Kreka, je nastal v zbornici vihar. Klerikalni poslanci so burno vpili: »Abcug Hein!« »Ven ž njim!« »Abcug Hein!« Tudi velik del galejskega občinstva je tako kričal. Ta demonstracija je trajala kakih pet minut. Deželni predsednik baron Hein je ostal na svojem mestu in se n umaknil. Deželni glavar Detela pa je zaključil sejo, nakar so se poslanci razšli.

Vojna na Daljnem Vstoku.

Ruski naval na Jantaju.

O bojih severno od Jantaja poročata »Birževija Vjedomosti« in »Rus«.

»Birževija Vjedomosti« izjavljajo, da so se Japonci 10. t. m. umaknili do jantajskih rudokopov in da so jih ruski voji obšli na obeh krilih. Ker se je desno krilo umaknilo nekaj vrst južno od Jantaja in se je skrajno levo krilo le slabo držalo, se je zdelo za hip, da je usoda jantajskih premogokopov že odločena, na kar so Japonci jeli znova energično nastopati. Dva japonska protinapada sta bila popolnoma odbita.

»Rus« pa poroča, da se Japonci 10. t. m. niso mogli držati in da jih je silen ruski artiljerijski ogenj prisilil, da so se umaknili preko reke Šili. V torek dne 11. t. m. so Rusi zopet prekorčili reko. Boj je trajal 11. t. m. ves dan in se je vršil osem vrst severno od Jantaja.

Poročilo maršala Ojama o bojih pri Jantaju.

Japonsko poslanstvo v Londonu razglasa to-le poročilo maršala Ojame: Sovražnik pred našim levim krilom je bil v aktivnosti že od 9. t. m. Sovražni oddelek, obstoječ iz ene pehotne brigade in 2000 mož konjenice z dvema topovoma, je zjutraj 9. t. m. prekorčil reko Tajci približno 40 milj vzhodno od Liaojanga in je pretrgal naše zveze med Hsikojenom in Bensikom, katere smo pa kasneje zopet uredili. Naš voj pri Penhaju vzdržuje svoje pozicije, dasi se že 12 ur bori proti silnejšemu sovražniku. Več sovražnih brigad smo opazili na desnem bregu reke Tajci. Pred našim centrom je stala zjutraj 9. t. m. ena sovražna divizija, od katere se je popoldne več oddelkov odpravilo proti jugu. Sovražnik na našem levem krilu razvija manjšo aktivnost. Na celi črti se vrše boji.

Dvoje pozicij pri Bensiku, ki jih je nam sovražnik odvzel in sicer prvo z naskokom, drugo pa z nočnim napadom, smo 10. t. m. zopet zavzeli. Boj je trajal na celi fronti našega desnega krila do noči. Sovražnik je na tem mestu imel najmanj šest pehotnih divizij z 80 topovi. Tudi naš center in levo krilo sta se 11. t. m. borila do mraku.

Ruska poročila o vojnih operacijah.

Ruski listi javljajo, da se 12. t. m. v Mukdenu še ni ničesar pozitivnega vedelo o izidu boja dne 11. t. m. Krožile so po mestu najrazličnejše vesti.

Po nekaterih poročilih so Rusi uplenili Japoncem veliko množico topov in so zavzeli postajo Jantaj, po drugih poročilih pa so se morali umakniti. Samitarni vlaki vozijo neprestano ranjence v Mukden.

V ponedeljek 10. t. m. so se Japonci na levem in desnem krilu s toliko naglico umaknili, da so na 14 vrst daleč pozabili odstraniti svoj brzozjav, katerega so nato takoj Rusi vporabili.

Bitka se še ni odločila.

Iz Londona se poroča: V nedeljo se je pričela velika bitka med Mukdenom in Liaojangom. Ista še sedaj neprestano traja in se po vseh do sedaj došlih poročilih še dosedaj ni odločila. Semtertja so si na ogromni fronti izvojevali na tem mestu Rusi, na drugem mestu Japonci neznatne uspehe, iz katerih se pa absolutno neda sklepati, kakšen bo končni izid bitke.

Vse pa kaže nato, da najbrže položaj Japoncev ni baš ugoden. So preveč zgovorni! Ko se je bila bitka pri Liaojangu, so Japonci trdovratno molčali, dasi so bile njih operacije uspešne, dokler niso mogli poročati, da se je Kuropatkin jel umikati proti Mukdenu. Kako da so sedaj vesti iz japonskega vira tako številne? Mnogo je ljudi, ki zatrjujejo, da hočejo Japonci z mnogobrojnimi vestmi, ki jih pošiljajo sedaj v javnost in ki so zgolj pitčne vsobine, da se da do tolažiti tako, ali drugače, prikriti za sedaj dejanski položaj vsaj pred japonsko javnostjo, ki je že itak do skrajnosti razburjena radi neuspehov pred Port Arturjem.

Zavzetje Banjapuce.

»Echo de Paris« poroča iz Petrograda: Generalni štab je dobil natančna poročila iz ruskega glavnega taborišča o bojih v zadnjih dneh. Načelnik generalnega štaba, general Aleksejev, je izjavil, da ne more biti dvoma, da se je ruski

armadi popolnoma posrežilo zavzeti japonske pozicije pri Banjapuci. Te pozicije so po izjavi generala Aleksejeva izrednega strateškega pomena.

Po razmeroma netežavnem zavzetju teh točk se je izkazalo, da se nameravajo Japonci umakniti v Liaojang in tamkaj sprejeti odločilno bitko. V ruskem generalnem štabu so edino v skrbeh glede operacij zapadnega japonskega krila pod poveljstvom generala Fušime. Domneva se, da naskočijo ti voji rusko desno krilo, zlasti ker so Japonci na tej točki dobili, kakor zatrjujejo razna poročila, mnogo novih vojev na pomoč?

Kuropatkin v nevarnosti?

Berolinski »Kreuzzeitung« se baje brzojavlja iz Petrograda: Kuropatkinova ofenziva je bila velika predrznost. Njegovo levo krilo, ki je prodrlo najdalje proti jugu, se nahaja v veliki nevarnosti. Energično prodiranje japonske glavne armade v smeri proti Mukdenu grozi pretrgati zvezo ruskih vojev, ki se boré v gorah, z glavno armado jim zastaviti vrnitev v Mukden.

Izpred Port Arturja.

»Daily Telegraph« poroča iz Čifua: Pri zadnjem japonskem napadu je padla neka granata v obliže stanovanja generala Steslja, kar ga je prisililo, da se je preselil v notranje mesto. Po vsakem uspešnem odbitem napadu se v Port Arturju priredi zahvalna božja služba.

»Daily News« priobčuje vest iz Čifua, da se je posrežilo neki kitajski džunki dospeti v Port Artur in obvestiti generala Steslja o Kuropatkinovem manifestu in začetku ruski ofenzivi. Steselj je veselo vest takoj razglasil posadki, ki je navdušeno klicala: »Ura! Živa za carja i otečestvo!«

Po japonskih uradnih poročilih je japonska stražna ladja »Sirataka« 1. t. m. pred Port Arturjem zajela parnik »Fupin«, ki se je z vojno kontrebando na krovu hotel utihotapiti v Port Artur.

Ponesrečen izpad portarturškega brodovja?

Reuterjev urad poroča iz Sanghaja, da so japonske baterije, ki obvladujejo vzhodno portarturško luko, baje s svojim ognjem preprečile 1. t. m. izpad ruskega brodovja iz pristanišča. Oklopnica »Retvizana« je bila baje težko poškodovana.

Port Artur v zadnjih trenutkih?

»Lokalanzeiger« se poroča iz Tokija: Po tridnevnem neprestanem bombardiranju s severne strani je sedaj večji del Port Arturja v plamenu. Veliko številno Rusov je razobesilo bele zastave in se vdalo. Japonci so zavzeli dve nadaljni notranji utrdbi. — Da je to poročilo od kraja do konca izmišljeno, nam pač ni treba še posebe naglašati!

Kozaki na pohodu v severni Koreji.

»Daily Telegraph« poroča: 4000 kozakov je prodrlo 100 km od Pingjanga, pretrgalo zvezo med Seulom in Genzanom in razdejal železniško progo. Kozaki so uničili vse zaloge živil in streljiv, ki so jih imeli Japonci na tej progi.

Izpred Vladivostoka.

Poveljnik vladivostoške trdnjave je prepovedal, da ne sme nikdo brez njegovega dovoljenja prodajati v mestu piroksilina, dinamita in smodnika. V bližini Vladivostoka že dlje časa križari pet japonskih vojnih ladij. Sklepa se, da nameravajo Japonci v kratkem napasti Vladivostok.

Deželni zbori.

Gradec, 13. oktobra. Deželni odbornik Robič je odgovarjal na interpelacijo poslancev Resel in dr. Schacherl, zakaj se niso spopolnile službe kancelistov v bolnišnicah in hiralnicah z deželnimi pomožnimi

uradniki. — Posl. dr. Dečko je utemeljeval svoj predlog, naj bi se okrajna cesta Višnja vas-Vitanje v celjsko-konjiškem okraju povzdignila za okrajno cesto I. razreda z ozirom na velik promet in velike stroške za vzdrževanje. — Posl. Hagenhofer je utemeljeval predlog za uvedbo poselskih premij in starostnih rent, da se ohrani kmetijska služinčad. Med njegovim govorom sta se opetovano oglašala socialno demokratična poslanca ter bi bilo prišlo do resnega spopada, ako bi ne bil deželni glavar neprestano pomirjeval. — Posl. pl. Zahony je utemeljeval svoj predlog glede preskrbovanja ubožnih. Povedal je, da ima Štajerska 17.023 javnih revežev, a v hiralnicah je prostora za 1239 oseb. Zato bi bilo potrebno, da se zgrade vsaj še dve deželni hiralnici in 12 okrožnih hiralnic. Predlog se je izročil narodno-gospodarskemu odseku. — Posl. Einspinner je predlagal, naj se zvišajo plače sekundarnim zdravnikom v deželni službi ter naj se tudi zdravniškim aspirantom da odškodnina.

Celovec, 13. oktobra. Posl. dr. Pupovac in Weiss sta predlagala spremembo pri sestavljanju porotnih sodišč ter sta poudarjala, da so imeniki porotnikov pomanjkljivo sestavljeni; posl. Weiss je tudi trdil, da je sodišče v nekem slučaju odkrito pristransko postopalo. — Deželni predsednik baron Hein je ogručeno zavrnil take obdolžitve. — Posl. graf Londron je poročal o preskrbovanju dež. okrožnih živinodržavnikov za starost, kakor tudi glede vdov in sirot. — Posl. Funder je poročal o ustanovitvi kmetijskih zimskih šol. Za sedaj se ustanovite taki šoli v Spitalu in Velikovu. — Posl. Grafenauer je izjavil, naj bi se z ustanovitvijo takih šol počakalo toliko časa, dokler se poljedelsko ministertvo ne izreče glede prispevka, in da se na taki šoli v Velikovu nastavi vilo le učitelj, ki so zmogni slovenščine. Baron Hein je odgovoril, da je ministertvo že odgovorilo, da dobi vsaka taka šola v prihodnjih petih letih 1000 K. Poslanec baron Aichelburg pa je pripomnil, da je že skrbjeno (?) za slovenski pouk na taki šoli v Velikovu.

Brno, 13. oktobra. Poslanci dr. Fux, baron d'Elvert in dr. pl. Oberleithner so vložili nujni predlog, naj se deželnozborski volilni red spremeni tako, da se poslanci kmečkih občin volijo direktno, vsi drugi poslanci pa po listkih. Govorili so dr. Hruban, dr. Šileny, dr. Žáček in Pokorný, nakar se je enoglasno sprejela nujnost ter se predlog izročil odseku za volilno reformo. Da je šlo s predlogom tako gladko, k temu so pripomogli socialni demokrati, ki so zagrozili Nemcem, da bodo povsod glasovali za češkega kandidata, ako Nemci ne dovolijo volilne reforme brez veta.

Opava, 13. oktobra. V današnji seji se je začela debata o vladnem odgovoru zaradi slovenskih paralel v Opavi in Tešnu. V debato je posegel tudi deželni predsednik grof Thun. Posl. Pohl je nujno predlagal, naj vlada v pomirjenje duhov čim hitreje poišče drugi pot, da odpomore pomanjkanju slovenskih učiteljev, ker Nemci ne zaupajo v bodočnost slovenskih paralel. Nujnost je bila sprejeta.

Posredovanje med strankami na Češkem,

Praga, 13. oktobra. Danes je bila pri knezu Lobkovicu druga konferenca načelnikov deželnozborskih klubov. H konferenci niso prišli vsenemci, češki agrarci in neodvisni češki ljudski poslanci. V imenu Mladočehov in Staročehov je izjavil dr. Pacák, da se češki poslanci zavedajo, da niso dali nikakega poudara v češkem deželnem zboru za motenja razprav. Vzrokov nemške obstrukcije ne morejo priznati ter prepusté odgovornost za neopravičeno preprečevanje akcije, ki jo tudi

Nemci priznavajo za potrebno, edinele nemškimi poslancem.

Položaj na Ogrskem.

Budimpešta, 13. oktobra. Ljudska stranka je sklenila, da ne pošlje nobenega zastopnika v odsek za spremembo poslovnika. — Neodvisna stranka je imela včeraj sejo pod predsedstvom posl. Kossutha. Poslanec Polonyi je predlagal, naj stranka zahteva v zbornici, ako provizorna trgovinska pogodba z Italijo do 15. oktobra ne postane zakon, naj se vlada postavi na zatožno klop. Proti temu predlogu je nastopil posl. Kossuth, ki je nadalje tudi izjavil, ako bi vlada v mirnih časih zahtevala revizijo poslovnika ter bi dala jamstvo, da je majoriziranje manjšine izključeno, bi temu on pritril. Toda pravice za dovolitev rekrutov in proračuna se nikakor ne smejo kratiti opoziciji. Sklenilo se je, da se stranka z vsemi silami upre reviziji hišnega reda ter ne pošlje nobenega člana v tozadevno komisijo. Grof Tisza bo ta svoj predlog najbrže v ponedeljkovi seji utemeljeval; z istim dnem je pričakovati v zbornici zopet hrupne obstrukcije.

Dogodki na Balkanu.

Dunaj, 13. oktobra. V popolnitev častniškega oddelka pri macedonskem orožništvu je vojni minister določil sledeče častnike: stotnik Ed. Januszewski 93. polka, nadporočnik Al. pl. Marochino 59. polka, nadporočnik Rikard Forisch bosansko-hercegovaškega orožništva, nadporočnik Modest Urban bosansko-hercegovaškega polka št. 1., nadporočnik Miloš Kapetanović 68. polka in nadporočnik Marijan Zacharia 25. ogrskega bramborskega polka. Vsi častniki stopijo v prihodnjo višjo saržo ter morajo priti do 25. t. m. v Skopje. Sedaj ima Avstro Ogrska v Macedoniji 11 častnikov in ravno toliko podčastnikov.

Carigrad, 13. oktobra. Turški finančni minister Rešad paša je odstavljen, ker je tajno služil otomanski in nemški banki. Na njegovo mesto je prišel vrhovni ravnatelj indirektnih davkov Ahmed Nosif paša. Odstavljenega ministra je sultanu zatočil Akif paša, predsednik komisije, ki je najemala v Parizu novo državno posojilo.

Prestolonasledstvo v kneževini Lippe.

Berolin, 13. oktobra. Državna vlada je naznanila lippeškemu deželnemu zboru, da se strogo drži zakona iz leta 1879, odklanja vsako spremembo ter zahteva jasni »da« ali »ne«. Deželni zbor je odklonil predlog glede določenosti za vladanje grofa Leopolda Lippe Biesterfeld, nakar je bil deželni zbor za vladarjev ukaz takoj zaključen.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 14. oktobra.

— **Stari aligator na Kamnu** se je zopet ogledal v praški »Politiki« in poskušal v dolgem članku predstavljati Šusteršičeve nastope v deželnem zboru kot sijajne uspehe. Šuklje pravi izrečno, da klerikalci delajo obstrukcijo, a ne po običajni šabloni, nego na način, ki »den gesitteten Europäer nur angenehm berühren kann«. Posebno zadnjega nastopa dr. Šusteršiča je ta »gesitteter Europäer«, imenovan tudi stari aligator, lahko prav posebno vesel. V ostalem pa ni Šukljejevemu klohasanju prav ničesar dostaviti, saj pregreva in prežveka samo to, kar je posnel iz »Slovenca«, le s tem razločkom, da je Štefe vse to dosti bolje povedal kot Šuklje.

— **Nemško-katoliška stranka v pravi luči.** Pod tem naslovom čitamo v »Miru« — prosimo, v »Miru«! — naslednje pripombe: V deželnozborski seji dne 5. t. m. je utemeljeval posl. Weiss (nem. kat.) svoj predlog za uvedbo premoženjskega davka. V razpravo je posegel tudi posl. Dobernig (nem. nac.), ki se je med drugim izrazil, da slovenskega poslanca gosp. Grafenauerja ne prištevamo k Weissovim pristašem, nakar mu je odgo-

voril Weiss: »Hvala za to sijajno spričevalo, kajti s tem nas je g. Dobernig označil kot najjedrnejši nemško-katoliški stranko v deželi.« Malo pozneje pa se je isti poslanec nemško-katoliške stranke tako-le izrazil: »Gospodje vendar niste tako selo pobožni, pustite torej, da se vsak po svojem načinu izvele. Opuščajte vendar ta bojni način (proč od Rima), in potem bomo mi prvi, ki bomo šli za vami!« To so besede, katere je nam Slovincem treba posebno upoštevati. Stranka, katere zahteva od nas Slovencev ob vsaki priliki podpore, ki hoče celo, da bi šli čez drn in strn zanjo v boj, ta stranka izraža po svojem zastopniku, da je najbolj nemška v deželi in da jo zadržuje le protiverzsko gibanje, da ne nastopi skupaj z našimi najhujšimi, pa vendar odkritimi sovražniki. Če se sedaj ne odpró oči vsakemu, ne vemo, kdaj naj bi se odprle. Proč od tam, kjer nam preti zavrtni napad! Hrvat pravi: »usadaj se u se i u svoje kljuse.« — Slovinci naj se zanašajo le sam nase, kajti vse drugo je goljufivo!

— **Promocija.** Gosp. Rudolf Marn, o. kr. finančni konceptni praktikant v Ljubljani, je bil danes, 14. t. m., na graški univerzi promoviran doktorjem prava. Čestitamo!

— **Spremembe v finančni službi.** Davčni praktikant g. Ivan Kušar je premeščen iz Ilirske Bistrice na Brdo, g. Rik. Koller pa iz Škofje Loke v Ilirsko Bistrico.

— **Šolske vesti.** Prov. učiteljica gđ. Silvija Fux v Metliki se je odpovedala svoji službi. Na njeno mesto je imenovana abs. učit. kandi. datinja gđ. Ivanka Borštnik.

— **Repertoar slov. gledališč.** Ker se je gospodična Spurna pri vpisanih predstavah »Žene suznjke« poškodovale na nogi, ne more jutri nastopiti ter se mesto napovedane »Domovine« vprizori tretjič burka »Rezervistova svatba.« — Drugi teden pridejo na vrsto »Hoffmannove pripovedi« povsem novo vprizorjene in našturirane. Sodeč po velikem uspehu, ki jo je imela ta Offenbachova fantastična opera v predlanski sezoni, je vodstvo slovenskega gledališča mnenja, da vatreže mnogostevilnim prijateljem Offenbachove graciozne glasbe, ako to njegovo najlepše delo čim prej zopet vprizori na slovenskem odru. — Drama študira sedaj Gorkega »Na dan«. Druga noviteta, za katero so se imele tudi že vršiti skušnje Gogolove »Na svet svetega pisma«, morala pa je za sedaj k cenzurnemu svetu.

— **Slovensko gledališče.** Poročilo o včerajnji predstavi priobčimo jutri.

— **Umrla je** včeraj v Kranju gospa Josipina Omersa, soproga znanega veletržca in tašča tukajšnjega odvetnika g. dr. Al. Kokalja. Pokojnica je bila radi svoje prijaznosti in ljudskosti v vseh krogih spoštovana in je bila zlasti velika dobrotnica revežev. Blag ji spomin!

— **Občinske volitve v Ljubnem.** Iz Ljubnega se nam poroča: Minoli teden vršile so se pri nas občinske volitve. Vršile se se v drugič, ker so prve bile razveljavljene. Agitiralo se je strašno od strani klerikalnih agentov, predno so »izprešali« zadostno število glasov od posameznih volitev, in tudi od strani onih, ki se ne upajo javno nastopiti, pač pa rujejo za kulisami. Novovoljeni, oziroma po najnovejšem imenovanju katoliški možje morajo pač uvidevati, kako malo imajo ljudje zaupanja do njih. Izvoljeni so bili le radi pritiska od zgoraj. Največ se je delalo po znanem pregovoru »Ca lumniare audacter« ... čez sedanjí odbor, ali pri oddaji računov novoizvoljenemu podžupanu se je videlo, kako neosnovane laži so se rabile v svrhu agitiranja. Preveč bi bilo omenjati vse podrobnosti o smešnih, neumnih dogodkih za časa volitev, in pa pozneje o svetobližinskem obrekovalstvu neodvisnih volitev. Obžalujemo le novega župnika, kateri se je dal izrabljati v tako pristranske namene gotovih oseb a la Cvenkel in Markošec, in da sedaj gojijo katoliški volilci najgrša sovražstva pod župnikovo zaščito. Mi nimamo nič proti osebni dohodni podžupanu, in smo bili vedno na stališču, si izbrati nov odbor poštenim potom brez ozira

na stranke, ker teh tukaj ne poznamo, protestirati pa moramo proti tako pristranskemu izboru odbornikov, katere si že o priliki ogledamo.

— **Sadna razstava v Radovljici.** Kakor nam poroča obnovni odbor sadne razstave, ostane razstava na splošno željo še odprta do konca t. m. Do tega sklepa je odbor prišel osobito zaradi tega, ker se mu naznanja obisk razstave z raznih krajev, ako bo vreme lepo. Sedaj v razstavi se drži izborna, le nekaj prav zgodnih hrušk se je celoma zmedilo in bodo te dni izločene, ko se sestavi popolni imenik razstavljenega sadja. Slavno obdobje naj torej uporabi nastopivše lepo vreme, da si ogleda še razstavo. Na razstavi se lahko še naroči večje in manjše množine lepega sadja ter izvornih sadnih pišaj; enako pa tudi stiskalnice, vrtnega orodja, vrtnih ograj, lesne volne itd.

— **Iz Kostanjevice se nam piše:** V nedeljo, 16. t. m., imamo zopet gledališko predstavo v dvorani g. Butarja, v kateri je stalen gledališki oder. Za predstavo se zanimajo vsi krogi. Čeprav je dvorana precej prostorna, vendar sedežev ne bo ostajalo, kar se je pokazalo pri zadnji predstavi Družbe slov. igralcev, kako je naše občinstvo zavzeto za gledališke predstave.

— **V Mirni utonili voznik in konji.** Dne 11. t. m. zvečer polhal je voznik grofa Barba z Rakovnika prazno kočijo iz Sevnice na Rakovnik, a je med potjo v pijanosti pri Sv. Trojici krenil na napačno pot ter sapeljal konje v stari mirenaki graben, kjer je valed narastle Mirne vse utonilo, namreč konji in pijani voznik.

— **Abnormiteta.** Na Ovišah pri Podnartu ima železniški čuvaj Josip Poljšak eno leto starega psa, ki ima na sprednjih nogah mesto tace prsišče parklje. Pes je srednje velikosti in bele barve s precej dolgo dlako.

— **Slov. politično društvo s sedežem v Ptuj** izvolilo si je pri glavnem zboru predsednikom: g. prof. Josipa Zelenika, podpredsednikom: odvetnika g. dr. Tomaža Horvata, blaginikom: odvetnika dr. Frana Jurtelo, tajnikom: odvet. solic. g. Mirana Lorberja, vsi v Ptuj, odbornikom: g. g. Alojzija Šuto, župnika pri Sv. Marjeti, g. dr. Antona Gregorca, zdravnika v Ptuj, g. Mihaela Brenčiča, veleposelnika in tovarnarja v Zabjeku pri Ptuj, namestnikom: g. Vinka Bezjaka, krojaškega mojstra, Petra Žirovnika, kapana in Ferdo Skuhala, posojilničnega uradnika, vsi v Ptuj.

— **Vlom.** Danes zjutraj je bil aretovan bivši prevozniki hlapca Fr. Klevišar, 21 let star, rodom iz Bele cerkve v novomeškem okraju, ker je bil na sumu, da je delavcu Francetu Ljubiču ukradel od nedelje sem 500 kron denarja. Ljubič je imel denar spravljn v zaklenjeni skrinji in zaklenjeni sobi v Gradišcu št. 8. Klevišar je večkrat prihajal h poškodovancu, in ker je vedel kam deva od sobe ključ, je jo odprl in vlomil v skrinjo. Pri aretovanju se je dobilo pri osumljenju 227 K denarja, ki go tovo izvira od ukradene svote, druga je pa že najbrže zapravl.

— **V deželno bolnišnico** so pripeljali danes zjutraj Franceta Bošo, posestnika iz Prema v postojinskem okraju, ker si je včeraj pri nekem delu zlomil desno nogo.

— **Pobegnil je** iz ladje »Saida« leta 1873. v Passavu rojeni in v Laydeh pristojni mornar Adolf Syha. Navedenec je visok 167 cm.

— **Delavsko gibanje.** Včeraj se je odpelalo z Reke skozi Ljubljano v Ameriko 213 Ogrrov in 5 Hrvatov. — 45 Hrvatov je odšlo iz Hrušice na Reko.

— **Izgubljene reči.** A. T. je izgubila papirnati zavitek, v katerem je bila zlata ženska verižica, vredna 20 K, zlata verižica za ščipalnik, vredna 6 K in dva zlata prstana brez kamnov, vredna 8 K. — A. M. je izgubila dva petaka.

— **Našel je** trgovski vajenec Fran Simončič v Medenih ulicah denarnico z večjo svoto denarja.

— **Ljubljanske društvene godbe** koncert se vrši jutri zvečer v »Narodni kavarni«. Začetek ob 9. uri zvečer. Vstop prost.

— **Hrvatske novice.** — Zveza hrv. sokolskih društev ima svoj prvi občni zbor na Sušaku dne 6. novembra t. l. — Trgovski obrtni muzej je priredila v Zagrebu trgovska in obrtna zbornica ter razglašala, da plačajo obrtni mojstri, pomočniki in učenci iz cele Hrvaške in Slavonije le polovično voznino na železnicih, ako se vozijo k tej razstavi v Zagreb. — Volki in medvedje so se pojavili okoli Buniča ter povzročili že veliko škodo med drobnico.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 14. oktobra. Zatrjuje se, da namerava vlada prepovedati z ozirom na zasedanje dež. zbora bakljado, ki jo hočejo prirediti na čast dr. Luegerju.

Budimpešta 14. oktobra. V drž. zboru se je otvorila debata o trgovinskem provizoriju z Italijo.

Praga 14. oktobra. Češki deželni zbor bo najbrže jutri zaključen. Češki poslanci izdado poseben manifest na narod.

Rusko-japonska vojna.

Petrograd 14. oktobra. General Saharov poroča: Iz poročil z dne 10. in 11. t. m. je razvidno, da je naša armada pozicije, ki jih je 8. t. m. zavzela 8 kilometrov južno od reke Šak, 10. t. m. znatno ukrepila. 10. t. m. popoldne je stopil sovražnik z eno divizijo in več baterijami pri vasi Tumirci v ofenzivo. Prišel se je ljut artillerijski boj. Naši prednji voji so sovražnikovo prodiranje ustavili. 11. t. m. so Japonci pričeli z ofenzivo na obeh straneh železnice in pri Jantaju. Boj je trajal cel dan. Pretežni del sovražnih pozicij pri Konkalinu je padlo v naše roke, vendar pa se še nismo mogli polastiti glavne točke japonskih pozicij. Naša armada je 11. t. m. vzdržala vse pozicije na japonski vzhodni fronti, izvzemši nekaj malih točk, odkoder se je umaknila na glavne pozicije.

Petrograd 14. oktobra. Kuropatkin poroča: Od noči 12. t. m. naprej se bje povsodi ljut boj. Japonci koncentrujejo svojo armado proti našemu centru in desnemu krilu. Naši sprednji voji so se vrnili na glavne pozicije, in so odbili več napadov s tem, da so prešli v ofenzivo. Zlasti ljut boj je na levem krilu. Na desnem krilu so naši voji v bajonetnem boju zavzeli neko vas, ki so jo prejšnji dan izgubili.

Petrograd 14. oktobra. General Steselj poroča: Iz Port Arturja: Naskok na trdnjavo dne 1. t. m. je bil odbit. Japonci so zavzeli Signalno goro na obrežju, odkoder so jih pregale naše baterije in tri kompanije. 7. t. m. so Japonci proti notranjim utrdbam postirali nove baterije. Bombardma postaja od dne do dne ljutejši.

Tokijo 14. oktobra. Iz japonskega taborišča se poroča: Naša armada si je izvojevala splošni uspeh. Rusi so se borili z vso trdnovitostjo in obupnostjo. Izgube na obeh straneh so izredno velike. Del ruske armade so Japonci obkolili, drugi del se je v divjem begu umaknil proti severu, kamor ji z velikim uspehom sledé Japonci. Kuropatkin je stal s tremi oddelki za fronto; ko je uvidel svoj neuspeh, je bežal proti severu. Število komabantov v tej bitki je pressegalo daleko ono v bojih pri Liaojangu.

London 14. oktobra. Po poročilih iz Tokija so Japonci po obupnem boju pognali rusko armado v beg in povzročili ogromne izgube. Japonska poročila pohvalno omenjajo izredno hrabrost ruskih vojakov.

London 14. oktobra. »Standard« poroča: 12 t. m. so Japonci po nečloveških naporih zlomili odporno silo ruske armade. Boj je bil krvav, kakor jih še ne pozna zgodovina. Moč proti moči se je boril in glavno vlogo v tej borbi je imel bajonet. Bitke se je udeležila zgolj pehota, dočim artillerija niti ni stopila prav v akcijo. Rusi so bežali v divjem begu proti severu.

London 14. oktobra. Po poročilih iz Čifua se Japonci pripravljajo na zadnji splošni napad na Port Artur.

Slabotne, nerazvorne in malo-
kvrne osebe, bledice, sloke in otroke, ki slabo
izgledajo, okrepča železnato vino lekarnarja
Piccolija v Ljubljani na Dunajski cesti.
8 Zunanja naročila po povzetju. 17

Tovarna za čokolado in sladkorno
blago v Lovosicah je bila glede na svoj
pomen za domačo industrijo odkupljena s
tem, da sme imeti cesarskega orla v na-
pisu in pečatu; vrhutega pa se je omenjeni
tovarni dovolilo, da sme rabiti oznamenilo
„c. kr. privilegirana“.

Žitne cene v Budimpešti.

Dne 8. oktobra 1904.

Termin.

Pšenica za oktober	za 50 kg K	10-25
„ april	50	10-68
Rž	50	8-16
Koruzna	50	7-46
Oves	50	7-35

Efektiv.
5 vin. višje.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306 m. Srednji aračni tlak 738-0 mm

Okt.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
13.	9. zv.	743.4	9.5	sl. zahod	oblačno
14.	7. zv.	740.5	8.0	sl. svzhod	oblačno
	2 pop.	738.0	10.9	sl. sever	oblačno

Srednja včerašnja temperatura: 9.8°
normale: 10.9°. Padavina v mm 0.0.

Potrjim sreem javljamo vsem so-
rodnikom, prijateljem in znancem pre-
tresljivo vest, da je snodi po kratki
a mučni bolezni, previdena s svetov-
tajstvi mirno v Gospodu zaspala naša
preljubljena, nepozabna soproga, ma-
mica, stara mamica, gospa 2988

Josipina Omersa

v 60. letu svoje starosti
Pogreb bude dne 15. oktobra 1904
ob 2. uri popoldne
Venei se hvaležno odklanjajo
V Kranju, 15. oktobra 1904.

Franc Omersa, soprog. — Viktor,
Fran in Nikolaj, sinovi. — Pavla
Sajovic, Marija Kokalj, Ana in Ivanka
Omersa, hčere. — Fran Sajovic in
dr. Alojzij Kokalj, zeta. — Ana
Omersa roj. Kokalj, Kristina Omersa
roj. Bučar, snuhi. — Viktor Omersa,
Leo in Marijan Sajovic, Marjanica,
Božena in Zdenko Kokalj, vnuki.

Potrži najgloblje žalosti javljamo
v svojem in v imenu vseh sorod-
nikov tužno vest, da je nepozabni,
skreno ljubljani naš oče, oziroma
stari oče in tast, gospod Šolski
svetnik

Emil Ziakowsky

c. kr. realni profesor v p. imejitelj
zlatega zaslužnega križca s krono
v torek, dne 11. oktobra t. l. ob
8. uri zvečer mirno zaspal v
Gospodu.

Zemski ostanki dragega pokoj-
nika bodo v četrtek, dne 13. okto-
bra, ob pol 5 uri popoldne prepe-
ljani iz Zagreba na ljubljanski
kolodvor južne železnice in v petek,
dne 14. t. m., popoldne ob 5. uri
prenešeni iz mrtvašnice pri Sv.
Krištofu in položeni v lastno rakev

V Ljubljani, 12. okt. 1904.

Ena sesteršč hči. Reinhold
Susteršč, c. kr. poštni oficijal,
zet. Jerica in Emila Suster-
šč, vnukinja. 2949

Veliko presenečenje!

Nikdar v življenju več take
prilike!

500 komadov za gl. 180.

1 prekrasno pozlačena, 36 ur idoča precizijska
ura z verižico, natančno idoča, za kar se 3
leta jamči, 1 moderni svilen kravat za go-
spode, 3 komadi ff. žepnih robcev, 1 eleg.
prstan za gospode s ponarejenim žlahtnim
kamenom, 1 dulec (ustnik) za smotke iz
jantarja, 1 elegantna damska broža, novost,
1 prekrasno žepno toaletno zrcalo, 1 us-
njat mošnjiček za denar, 1 žepni nožek
s pripravo, 1 par manjšetnih gumbov, 3
naprsni gumbi, vsi iz double-zlata s pa-
tentiranim zaklepom, mičen album s 36
prekrasnimi slikami, 5 šaljevih predmetov,
ki vzbujajo pri mladih in starih veliko
veselost, 1 jako koristno navodilo za se-
stavljanje pisem, 20 predmetov, potrebnih
za dopisovanje, in še čez 400 raznih
predmetov, ki so v domačiji neobhodno po-
trebni. Vse skupaj z uro vred, ki je sama
tega denarja vredna, velja samo gl. 180.
Razpošilja proti poštnemu povzetju, ali če
2979 se denar naprej pošlje

Dunajska razpošiljalna trrdka
Ch. Jungwirth, Krakov št. 105.

NB. Za nengajajoče se vrne denar.

Sadna razstava v Radvljici

je odprta le še kratek čas!
Vsakdo naj torej hiti, da si jo še
ogleda! Razstava je odprta vsak
dan od 8. zjutraj do vida zvečer.
Vstopnina 30 vin. 2787-18

2 spretna 2984-1

krojaška pomočnika

za suknje

se takoj sprejmeta v trajno delo.

FRAN KRAIGHER, krojač
Ljubljana, Kongresni trg št. 5.

Prodajalka

popolnoma zmožna špecerije, inteli-
gentna, zanesljiva v postrežbi, sloven-
skega in nemškega jezika v govoru in
pisavi popolnoma vešča, se sprejme do
1. decembra v Ljubljani. 2958-2

Ponudbe pod 3333, poste re-
stante, Ljubljana, glavna pošta.

Postranski zaslužek

60—100 K na mesec in še več si
lahko prisluži vsaka solidna oseba z
nabiranjem naročil na nove patentne
izdelke. Vsakdo, ki ima znanecv, pošlji
ponudbo na naslov: Fran Hamáček,
Praga 1134—II. 2980-2

„Hotel Balkan“, Trst

Piazza della Caserma (Narodni dom) 2982-2

3 minute od južnega kolodvora in poleg pošte
s 60 moderno opremljenimi sobami.

Restavracija — Dunajska kuhinja — Kavarna

Za goste hotela posebna restavracija v 1. nadstropju.

Dvigalo Električna razsvetljava Kopališča

Št. 4164 2971

Služba rudniškega zdravnika.

Pri podpisnem c. kr. rudniškem ravnateljstvu namestiti je službo rud-
niškega zdravnika z dohodki X. činovnega razreda, 800 kron letne potnine,
76 kron za kurjavo ordinacijske sobe in s stanovanjem, za katero se od-
tegne polovico aktivitetne doklade.

Imenovani bude v slučaju, da bi se ne mogel izkasati s predpisanim
triletnim brezmadežnim službovanjem pri kakem eraričnem rudniku, šele
po triletni službi stalno nameščen, med katerim časom se mu služba lahko
polletno odpove. V slučaju stalnega nameščenja vračunije se ta tri leta za
pokojnino, ne pa za štiriletno doklado.

Zdravniki, kateri zamorejo dokazati, da so v operacijski kirurgiji in v
pomoči pri porodih posebno izvežbani, imajo prednost pred vsemi drugimi
prosilci.

Službene dolžnosti rudniškega zdravnika določa službeni predpis.

S kolekom za 1 krono kolekovane prošnje z dokazilom starosti, trdnega
zdravja, doseganega zdravniškega delovanja, znanja nemškega in sloven-
skega ali pa kakega drugega slovanskega jezika kakor tudi spričevalom
doktorstva medicine in kirurgije in porodniškega magistrstva, vložiti je

do dne 15. novembra 1904

pri podpisnem c. kr. rudniškem ravnateljstvu.

C. kr. rudniško ravnateljstvo v Idriji
dne 12. oktobra 1904

Najnovejše in najmodernejše

kožuhovine.

Ravnokar došla popolnoma
nova zaloga.

ERNEST SARK

Ljubljana

Stari trg

št. 1.

Nova mesarija.

Vljudno naznanjam, da odprem
v soboto, dne 15. oktobra 1904.

ново mesnico

v Vodmatu pri „Zeleni jami“.

Cene mesa bodo:
sprednje meso kl. po 1 K — v.
zadnje „ „ „ 1 „ 12 „
Meso bude vedno dobre vrste.

Se priporočam
2965-2 Andrej Trškan, mesar.

Konji.

Zaradi opustitve hleva se oddaje ceno:

1 par konj (Jucker) sivi kobili, po 7
let stari, 15 pesti visoki in dobro
vajeni vožnje;

1 par konj, (Jucker) kobili ena rjava
ena lašije barve, po 10 let stari,
jako brzi, 15 pesti visoki, dobro
vajeni vožnje;

1 lipičanski žrebec, rjav, 6 let star,
16 pesti visok, krotek, vaje ježe
in vožnje.

Konji se lahko ogledajo pri
Emeriku Suppanzu v Rogatcu
na štajerskem. 2963-2

Odda se več sto voz

črne prsti

I. vrste. 2961-2

Natančneje pri stavbi A. Deghenghija
v Dalmatinovih ulicah.

V Sodnijskih ulicah št. 6

se odda takoj ali pa s 1. februarjem

lep lokal

s stanovanjem

za prodajalno ali pisarno.

Poižve se pri Franu Čudnu v
Prešernovih ulicah. 2978-1

Spretno

čevljarske pomočnike

in sicer:

1 za moške šivane čevlje in
škornje.

1 za moške šivane in zbite
čevlje,

1 za moške in ženske zbite
čevlje,

1 za ženske šivane in zbite
čevlje,

2 za mešano delo 2987-1

sprejme takoj
IVAN ZAMLJEN

čevljarski mojster.

Zahtevajte samo pravi

Indra Tea

najfinejši in najboljši čaj na svetu.

Najfinejši zajutrek, izvrstna južina. 2293-19

Najboljše sredstvo proti prehladi.

Osobito priporočljiv za pokvarjen želodec.

Pospešuje prebavo ter brani želodec boleznim.

Dobiva se v drogerijah in boljših trgovinah

s špecijalnim in delikatesnim blagom.

Naraven le v originalnih zavojih s stalno ceno.

Na veliko pošilja

Indra Tea Import Company Trst 3.

VALENTIN GOLOB

(preje Andr. Druškovič)

Ljubljana, Mestni trg 10

priporoč: pristno pozlačene
nagrobne križe, kuhinjsko po-
sodo, tehtnice in uteži, mere,
mesoreznilce, posode za mast,
mline za kavo, ribalnice za kruh,
likalnike na špirit (poraba špirit
1/10 litra za 3 vinarje v 1 uri), na
oglj in za svitlo; lite kotle, šte-
dlinike, peči, predpečnike, posode
za premoč, gumijevce, pipe,
nepremočljive vozne plachte, vozne svetilke, razno rokodelsko orodje,
samokolnice, orala, slamozezne kose in stroje itd. 2756-2

→ Založnik zveze c. kr. avstrijskih državnih uradnikov. ←

Žalne klobuke nagrobne vence in trakove

priporoč v največji izbi

2899-3

po najnižjih cenah

Karel Recknagel

na Mestnem trgu št. 24.

„Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani“

Podružnica v CELOVCU.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, ko-
munalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev
in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Akcijski kapital K 1,000.000.—

Zamenjava in ekskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in
vnovčuje zapale kupone.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kaveje.

Es-kompt in inkasso menic. Borzna naročila.

Daje predjume na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti
kurzni izgubi.

Promet s čeki in nakaznicami.

Podružnica v SPLJETU.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti
ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od
dne vloge do dne vzdiga. 39-118

Promet s čeki in nakaznicami.